

در باب فرهنگ تعلیم و تربیت اسلامی

تألیف: عیسی باقری

نویز - ۱۳۹۵

سرشناسه : جلیلی عیسی، ۱۳۴۶ -
عنوان و نام پدیدآور : کتاب فرهنگ تعالیم و تربیت اسلامی / تالیف عیسی جلیلی.
مشخصات نشر : تبریز: درویش، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری : ۷۴ ص.؛ ۸/۱۴ × ۲۱/۲۱ / س.م.
شابک : 978-60-7262-60-3
وضعیت فهرست : فیبا
نویسی
یادداشت : کتابنامه.
موضوع : اسلام و آموزش و پرورش
موضوع : تربیت اخلاقی
رده بندی کنگره : ۱۳۹۴ ۸۴۴ج/۱۸/ BP۲۳۰
رده بندی دیویی : ۲۹۷/۴۸۳۷
شماره کتابشناسی ملی : ۴۱۳۲۰۹۷

در باب فرهنگ
تبییین و تربیت اسلامی
سید محمد عیسی جلیلی

انتشارات ناصح

تهران - چهارراه بهشتی (من و تو) - پلاک ۲
همراه: ۰۲۱-۷۷۲۰۰۰۰

np-nashr@yahoo.com
www.np-nashr.com

تألیف و صفحه‌آرایی :	فرشید
طرح جلد :	پریا جلیلی
نویسندگی :	اول - ۱۳۹۵
اندازه و تعداد صفحه :	رقعی ۷۴ ص
تیراژ :	۱۰۰۰ نسخه

شابکده: ۹۷۸-۶۰۰-۷۲۶۲-۶۰-۳ - ISBN: 978-600-7262-60-3

قیمت: ۶۰/۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۷	پیشگفتار
۹	مقدمه

فصل اول: مفهوم تعلیم و تربیت

۱۵	تعلیم
۱۷	تربیت
۲۰	تزکیه چیست؟
۲۲	موضوع تزکیه در تعلیم و تربیت
۲۵	برتری تزکیه بر تعلیم

فصل دوم: اهمیت و ضرورت تعلیم و تربیت

۲۹	مقصود از ضرورت
۳۲	اهمیت و ضرورت تعلیم و تربیت در قرآن و روایات

فصل سوم: موضوع تعلیم و تربیت

۳۹	مقدمه
۴۱	آیا انسان قابلیت تعلیم و تربیت را دارد؟

فصل چهارم: هدف تعلیم و تربیت

مقدمه	۴۵
تعریف هدف	۴۵
هدف از تعلیم و تربیت	۴۶
هدف نهایی و برتر تعلیم و تربیت	۴۶
مقام قرب الهی	۴۸
قرب خدا	۴۹

فصل پنجم: تعلیم و تربیت و مدرسه

تعریف مدرسه	۵۵
مسئولیت معلم در برابر دانش آموز	۵۷
نقش خانواده در مدرسه	۵۹
هماهنگی بین مدرسه و خانواده	۶۱

فصل ششم: تعلیم و تربیت اخلاق

موضوع اخلاق	۶۵
تعریف اخلاق	۶۵
تأثیر تعلیم و تربیت در اخلاق	۶۷
منابع	۷۳

پیشگفتار :

برای تربیت انسان، برای ساختن بشر، باید در او عشقی آفرید از تمام غریبانه تر باشد و باید در او نیرویی گذاشت که تمام زنجیرها را با خود بردارد و تمام نگهبانها را همراه بکشد. و مادام که این عشق عظیم و این نیروی بزرگ در انسان نیاید و پانگیرد برای انسان حرکتی نخواهد بود و از بند اسارتها نجات نخواهد یافت.

قرآن می‌فرماید: رسیدن: «مِنُوا اِلَهًا» آنها که بسوی حق گرویده‌اند و بسوی الله آمده‌اند از عاقبت از محبت شدیدتری نسبت به حق برخوردارند.

ما از محبوب‌های خود بخاطر محبوب بزرگ‌تری چشم می‌پوشیم و خوب را فدای خوب‌تر می‌کنیم و آنچه با اهمیت‌تر است از جانب می‌کنیم. با آن که پول را دوست داریم، می‌دهیم تا به آنچه بیشتر می‌خواهیم برسیم. با آن که جان خود را دوست داریم از جان خود می‌گذریم تا به آن دست یابیم. عشق شدیدتر و حُب الله ما را از اسارت غرایز، حب نفس و حب دنیا آزاد می‌کند.

ابراهیم با آنکه اسماعیل را دوست دارد و خیلی هم دوست دارد در راه حق و بخاطر دستور او قربانی می‌کند.

چگونه می‌توان این عشق را در نهاد انسان بر افروخت و چگونه می‌توان او را از محبت سرشار کرد؟ جواب این سوال خیلی ساده است. ما چه وقت عاشق یک پارچه، ماشین و یا عاشق ثروت و قدرت می‌شویم؟ هنگامی که آن را می‌شناسیم و ارزش آن را می‌یابیم، همان وقت به سوی او می‌شتاییم.

معرفت و شناخت، عشق را سبز می‌کند و به وجود می‌آورد. شناخت خوبی را در انسان عشق را زنده می‌کند و شناخت بدی ها نفرت را و این سبزی و نفرت انسان را به حرکت می‌اندازد.

ما عاشق آفریده شده‌ایم. با سنجش و مقایسه، معشوق و معبود را انتخاب می‌سیم. عشق نفرت و ترس در ما هست. ما با شناخت‌ها و مقایسه‌ها، به این هوس می‌تازیم و آنها را رهبری می‌کنیم و به معشوق و معبود خود می‌رسیم.

مقدمه:

خدای را سپاس که رحمت خویش را در ابر بارور کلامش انباشته و آن را به روی زمین های مرده رانده است تا در حلقوم خشکیده هر دره ای به قدر خط آن بیارد و در تن هر زمین مرده ای به قدر پاکیزگی اش نفوذ کند و آن را پس از معسر زلزل بکشد و به سایه سار «درختان پاک» بسپارد.

هدف اصلی در نظام تعلیم و تربیت اسلامی شکوفایی استعداد های نهفته انسانی و رشد آنها در مسیر الهی است. بدین گونه افراد صالح در جامعه شکل می گیرند و رشد و حیات معنوی جامعه تضمین می گردد. باید توجه داشت که اصلاح جامعه بدون پیا بردن زمینه تربیتی مناسب و پرورش نسلی خود ساخته و خدا جو امکان پذیر نیست.

بدیهی است هر موجودی زمانی استعداد های نهفته اش شکوفا می شود و به مراحل کمال رشد خود می رسد که از داخل و خارج عوامل گوناگونی او را در این خط سیر یاری و مدد نمایند انسان از این لحاظ روحی و جسمی مستثنی نیست، با این تفاوت که ترقیات موجودات دیگر در محدوده های خاصی شکل می گیرند در حالی که مراحل تکامل و ترقی آدمی بی پایان و نامحدود است و به همین سبب برای پیمودن راه کمال و نیل به مقام شایسته انسانی به تربیت های اساسی و پرداخته نیاز مبرم دارد و باید عواملی چند عهده دار پرورش قوای روحی او گردند.

یکی از عواملی که در پرورش نیروهای انسانی نقش مهم و اساسی دارد تعلیمات آسمانی انبیا خداست که همچون اشعه‌ی خورشید روح انسان را در زیر دامن خود می‌گیرند و تیرگی‌های صفات ناپسند و اخلاق ناستوده را به تدریج از صفحه دل می‌زدایند و به جان فرد نورانیت و صفا و درخشندگی می‌بخشند و این امکان‌پذیر نیست مگر با تعلیم و تربیت اسلامی توسط افرادی که لایق آن هستند و هدف از برانگیخته شدن انبیا به ویژه پیامبر ارم (ص) تعلیم و تربیت انسان‌ها برای رسیدن به هدف‌های عالی و شایسته اندیشه‌های آنان از ناپاکی‌ها و آلودگی‌ها بوده است.

در این اندیشه استعدادها، قوا و نیروهای مستعد و فراوانی وجود دارد و درون انسان مانند تنوی پر از هیزم و چوب است و تعلیم و تربیت می‌تواند آتش گیران را از خارج بیاورد و فقط جرقه بزند تا استعدادهای وجودی انسان شعله‌ور شود. در تفکر اسلامی معلمی شغل انبیاست و پیامبران برای رشد و تکامل و تعلیم و تربیت انسان‌ها مبعوث شده‌اند. معلمان چهره‌های انسان ساز تاریخ می‌باشند و آن‌ها با آگاهی و توانایی به وظایف خود عمل کنند سیمای تمدن معاصر را درختان تربی کنند و اساس عدالت و همبستگی را محکم‌تر می‌نمایند. معلمان می‌توانند در تربیت اخلاقی و معنوی نسل جوان و جلوگیری از سقوط ارزش‌های اخلاقی، که امروزه به عنوان هولناک‌ترین معضل، تمدن انسانی را تهدید می‌کند نقش بسزایی ایفا کنند. معلمان می‌توانند با مراقبت و تهذیب نفس و تخلق به فضایل اخلاقی، حکم یک الگوی شایسته را برای جوانان و نوجوانان داشته باشند.